

Σάββατο, 01 Ιουνίου 2002
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ Α'

ΘΕΜΑ Α1

α. Να περιγράψετε το πρόγραμμα του καθενός από τα παρακάτω πολιτικά κόμματα:

- Ραλλικό Κόμμα
- Λαϊκό Κόμμα (1910)
- Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδας (Σ.Ε.Κ.Ε.).

Μονάδες 12

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

- Ραλλικό Κόμμα: Βλέπε σχολικό βιβλίο «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας» Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, σελ. 94: Το Ραλλικό Κόμμα ... οικονομική ανάπτυξη.
- Λαϊκό Κόμμα: Βλέπε σχολικό βιβλίο «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας» Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, σελ. 95: Πράγματι ... στους Φιλελευθέρους
- Σ.Ε.Κ.Ε.: Βλέπε σχολικό βιβλίο «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας» Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, σελ. 99-100: Το 1918 ... σε Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.).

β. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή όχι, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη "Σωστό" ή "Λάθος" δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

1. Η οριστική αντιμετώπιση του προβλήματος της διανομής των εθνικών κτημάτων έγινε με νομοθετικές ρυθμίσεις κατά την περίοδο 1870-1871.
2. Η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου ξεκίνησε το 1893.
3. Με το Σύνταγμα του 1844 κατοχυρώθηκε συνταγματικά το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι.
4. Ο Θ. Δηλιγιάννης υποστήριζε ένα κράτος κοινωνικής αλληλεγγύης.
5. Ο Κ. Μαυρομιχάλης ήταν αρχηγός των Εκλεκτικών.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

1-Σ, 2-Λ, 3-Λ, 4-Σ, 5-Λ

ΘΕΜΑ Α2

α. Ποιοι ήταν οι λόγοι της ίδρυσης και ποια τα αποτελέσματα της δραστηριότητας της Τράπεζας της Ελλάδος έως το 1932;

Μονάδες 14

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Βλέπε σχολικό βιβλίο «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας» Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, σελ. 55:

Η Τράπεζα της Ελλάδος (όλο το κεφάλαιο 8) : Το 1927, ... το 1929

β. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις στον πληθυσμό της Ελλάδας και στην εθνολογική του σύσταση, από την άφιξη των προσφύγων μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή;

Μονάδες 14

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Βλέπε σχολικό βιβλίο «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας» Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, σελ. 168-169 : Ο πληθυσμός της Ελλάδας .... εθνικό κορμό.

ΟΜΑΔΑ Β'

ΘΕΜΑ Β1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και επισημαίνοντας ταυτόχρονα τα σχετικά χωρία του παρακάτω κειμένου:

α. Να εξηγήσετε τους στόχους και τα αποτελέσματα της αγροτικής μεταρρύθμισης της κυβέρνησης Ελευθερίου Βενιζέλου το 1917.

Μονάδες 13

β. Να αποτιμήσετε ειδικότερα τη σημασία της ίδρυσης συνεταιρισμών για την επιτυχία της αγροτικής μεταρρύθμισης του 1917.

Μονάδες 12

«Η αγροτική μεταρρύθμιση του Βενιζέλου ήταν το πιο ριζοσπαστικό μέτρο που είχε εφαρμοστεί ως τότε στην Ελλάδα ... Άλλαξε ριζικά τις σχέσεις της ιδιοκτησίας της γης, γενικεύοντας το σύστημα της μικρής οικογενειακής ιδιοκτησίας ...

Η αγροτική μεταρρύθμιση και ο συνακόλουθος τεμαχισμός της γης συνοδεύτηκαν από αύξηση επενδύσεων στην αγροτική παραγωγή, με τη μορφή πιστώσεων, και από την ταχεία εξέλιξη του συνεταιριστικού κινήματος, που αποσκοπούσε αφενός στην προστασία των μικρών παραγωγών και αφετέρου στη μεγαλύτερη ασφάλεια των επενδύσεων στην αγροτική οικονομία. Το βασικό θεσμικό πλαίσιο για την οργάνωση των συνεταιρισμών δημιουργήθηκε το 1914. Οι συνθήκες που δημιούργησε ο πόλεμος έδωσαν στο συνεταιριστικό κίνημα μεγάλη ώθηση. Τα προβλήματα που είχαν σχέση με τη διακίνηση προϊόντων, την παραδοσιακή εκμετάλλευση του μικρού παραγωγού από τους μεσάζοντες, την έλλειψη κεφαλαίων και τους τοκογλυφικούς όρους δανειοδοτήσεως που επικρατούσαν στην ελεύθερη αγορά, έκαναν ακόμη πιο αισθητή την ανάγκη συλλογικής ασφάλειας που πρόσφεραν οι συνεταιρισμοί...»

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΕ' , σ. 76.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

α. Χωρίο της πηγής που πρέπει να επισημανθεί: «Η αγροτική μεταρρύθμιση ... ιδιοκτησίας ...».

Βλέπε σχολικό βιβλίο «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας» Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, σελ. 45 – 47: Το αποφασιστικό βήμα ... (Ισπανία, Βουλγαρία, Ρουμανία κ.λ.π.).

β. Βλέπε σχολικό βιβλίο «Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας» Γ' Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης, σελ. 47: Μετά από λίγα χρόνια ... συνεταιρισμών.

Με βάση και το σχολικό βιβλίο αλλά και το παράθεμα που δόθηκε η αγροτική μεταρρύθμιση του '17 οδήγησε στον πολυτεμαχισμό της γης, άρα και στην ανάγκη των μικροϊδιοκτητών να αναζητήσουν οικονομική ενίσχυση για τις καλλιέργειές τους μέσω πιστώσεων. Απόρροια αυτού υπήρξε η ίδρυση συνεταιρισμών – το βασικό θεσμικό πλαίσιο για την οργάνωση των οποίων δημιουργήθηκε το 1914 – για να προστατευθεί ο παραγωγός και να εξασφαλιστούν οι επενδύσεις στον αγροτικό χώρο.

Οι συνεταιρισμοί υπήρξαν φορείς συλλογικής ασφάλειας τόσο για τους μικροπαραγωγούς όσο και για τις επενδύσεις στην αγροτική οικονομία. Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται και στην πηγή διευκόλυναν τη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων, προστάτευσαν τον μικροπαραγωγό από την παραδοσιακή εκμετάλλευσή του από τους μεσάζοντες, έδωσαν λύση στο πρόβλημα της έλλειψης κεφαλαίων και περιορίσαν τους τοκογλυφικούς όρους δανειοδοτήσεως που επικρατούσαν στην ελεύθερη αγορά.

ΘΕΜΑ Β2

Αντλώντας στοιχεία από τον πίνακα και το κείμενο που σας δίνονται και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να αναλύσετε το γεγονός της μετάβασης της ελληνικής ναυτιλίας από την εποχή του ιστιοφόρου στην εποχή του ατμόπλοιου.

ΠΙΝΑΚΑΣ

Η εξέλιξη της ελληνικής ναυτιλίας κατά την περίοδο 1840-1910

ΕΤΟΣ	ΙΣΤΙΟΦΟΡΑ		ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ	
	αριθμός πλοίων	χωρητικότητα (τόνοι)	αριθμός πλοίων	χωρητικότητα (τόνοι)
1840	837	94.000	-	-
1850	1.482	248.000	-	-
1860	1.212	234.000	1	150
1875	1.107	210.000	27	8.200
1892	1.292	213.000	103	60.400
1903	1.030	145.000	209	202.000
1911	760	102.000	347	384.000

ΚΕΙΜΕΝΟ

«Τα ιστιοφόρα που άλλοτε, στην περίοδο 1700-1820, πλούτιζαν τους νησιώτες, είχαν αποδεκατιστεί από τον πόλεμο (οι απώλειες σκαφών κυμαίνονταν από 50 ως 60%). Σιγά σιγά βέβαια, επισκευάστηκαν ή αντικαταστάθηκαν, αλλά η αναπόφευκτη βαθμιαία εκτόπισή τους από τα ατμοκίνητα πλοία, έδωσε γερό κτύπημα στους παραδοσιακούς καραβοκύρηδες. Από το 1850, μειώνονται προοδευτικά οι ναυπηγικές εργασίες των νησιών, καθώς και το σύνολο των δραστηριοτήτων που είχαν αναπτυχθεί γύρω από τη ναυτιλία.

.....
 Πράγματι, από τη στιγμή που γενικεύτηκε η χρήση των ατμοκίνητων σκαφών, η ναυτιλία μετατράπηκε βαθμιαία σε οικονομική επιχείρηση μεγάλης εμβέλειας. Αναπόφευκτα, το οργανωτικό κέντρο της μετατοπίστηκε προς την πρωτεύουσα, και από κει, με λιμάνι τον Πειραιά, κυριάρχησε σιγά σιγά σ' όλο το εσωτερικό θαλάσσιο εμπόριο και (κυρίως) στο εξωτερικό εμπόριο (...).»

Κ. Τσουκαλά, Εξάρτηση και αναπαραγωγή, σσ. 174-176

Μονάδες 25

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Η ελληνική ιστιοφόρος ναυτιλία που άνθιζε κατά το 18ο αιώνα (συνθήκη Κιουτσούκ Καϊναρτζή και Ναπολεόντειοι πόλεμοι) και έως το 1820, αποδεκατίστηκε στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης. Παρά τις περιόδους κρίσης που πέρασε στη διάρκεια του 19ου αιώνα -καταστροφή παραδοσιακών ναυτικών κέντρων και ανάδειξη νέων στη θέση τους- και παρά τον ανταγωνισμό των υψηλού κόστους και τεχνικών απαιτήσεων ατμοπλοίων, ακολούθησε ανοδική πορεία. Σελ. 23 Σχολικού βιβλίου, Ο αριθμός και η χωρητικότητα ... αντικαταστάθηκαν από ατμόπλοια. Και σελ. 24 σχολικού βιβλίου, Οι πρωτοβουλίες και οι συγκροτημένες προσπάθειες ..... συμμετείχαν ενεργά σ' αυτές τις πρωτοβουλίες. [Δείτε και χωρία παραθέματος ".... έδωσε γερό χτύπημα στους παραδοσιακούς καραβοκύρηδες" "..... η ναυτιλία μετατράπηκε βαθμιαία σε οικονομική επιχείρηση μεγάλης εμβέλειας"]. Παρ' όλα αυτά, η περιορισμένη διαθεσιμότητα κεφαλαίων και ο αυξημένος επιχειρηματικός κίνδυνος ανέστειλαν την ανάπτυξη της ελληνικής ατμοπλοΐας. Η παρουσία της άρχισε να γίνεται αισθητή μόλις την τελευταία δεκαετία του 19ου αιώνα. Τα 97 ελληνικά ατμόπλοια του 1890 έγιναν 191 το 1901 και 389 το 1912. Η ανάπτυξη αυτή στηρίχθηκε στην κυριαρχία των Ελλήνων επιχειρηματιών στις μεταφορές στην περιοχή του Δέλτα του Δούναβη αλλά και στην κίνηση στο ίδιο το ποτάμι.

Ο πίνακας με την εξέλιξη της ελληνικής ναυτιλίας κατά την περίοδο 1840-1910 επιβεβαιώνει την ιστορική αφήγηση. Χαρακτηριστικά : i) 1840 : χωρητικότητα ιστιοφόρων 94.000 τόνοι ii) 1860 : ένα ατμόπλοιο iii) 1892 :103 ατμόπλοια και iv) 1911: 347 ατμόπλοια.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Αξιολόγηση Ομάδας Α' : Τα θέματα κρίνονται προσιτά, χωρίς δυσκολίες κατανόησης. Ήταν σαφώς διατυπωμένα, με αναφορές σε συγκεκριμένα σημεία του βιβλίου.

Αξιολόγηση Ομάδας Β' : Τα θέματα απαιτούν τη βαθύτερη κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου, την ανάκληση και σύνθεση γνώσεων, κριτική σκέψη. Και στα δύο θέματα ο μαθητής οφείλει να τεκμηριώσει την απάντησή του και με αναφορά σε συγκεκριμένα χωρία των παραθεμάτων που δίνονται (ειδικά στο θέμα Β1, αυτό επισημαίνεται).

Συνολική αξιολόγηση : Θέματα αναμενόμενα, με κλιμάκωση δυσκολίας που θα κρίνει το άριστα.